

Patricia Morrisroe

Sonata lunii
Romanul unei iubiri

Traducere din limba engleză de
ROXANA OLTEANU

PERSONAJE

Alexandru I – țarul Rusiei

Andrei Razumovski – diplomat rus, colecționar de artă și iubitor de muzică

Anna von Brunsvik – mătușa lui Julie și cumnata Susannei Guicciardi

Anton Schindler – secretarul lui Beethoven

Armgard von der Schulenburg – soția lui Friedrich von der Schulenburg

Babette Keglevici – pupila lui Beethoven și prietena lui Julie

Baronul Franz Freiherr Hager von Allentsteig – șeful poliției din Viena

Karl Czerny – pianist, compozitor și profesor de pian

Caroline Murat – sora mai mică a lui Napoleon Bonaparte, soția lui Joachim Murat și suverană a Regatului Neapolelui

Ecaterina Bagration – amanta rusoaică a lui Klemens von Metternich, mama copilului său și gazda unui salon

Christiane von Lichnovski – soția lui Karl von Lichnovski

Christoph von Stackelberg – cel de-al doilea soț al lui Josephine von Brunsvik, tatăl a trei dintre copiii ei

- Contele Sedlnitzky – șeful poliției vieneze în timpul Congresului de la Viena
- Daniel Steibelt – pianistul angajat într-un „duel” muzical cu Beethoven
- Domenico Barbaja – impresar italian
- Eleonora von Fuchs – sora lui Robert von Gallenberg
- Ferdinand al IV-lea – suveran al Regatului Neapolelui, căsătorit cu regina Maria Carolina (sora Mariei Antoaneta)
- Francisc I – împăratul Austriei
- Franz Guicciardi – tatăl lui Julie
- Franz von Brunsvik – vărul lui Julie și fratele lui Josephine și al lui Therese von Brunsvik
- Friedrich von der Schulenburg – diplomat saxon
- Friedrich von Gallenberg – mezinul lui Julie
- Fritz von Deym – fiul lui Josephine von Brunsvik
- George Polgreen Bridgetower – violonist afro-european
- Gerhard von Breuning, „Nasture de Pantaloni” – fiul lui Stephan von Breuning
- Gioacchino Rossini – compozitor italian de operă
- Hugo von Gallenberg – fiul cel mare al lui Julie
- Ignaz Schuppanzigh – violonist
- Isabella Colbran – cântăreață spaniolă de operă și soția lui Gioacchino Rossini
- Joachim Murat – comandant spaniol de cavalerie, suveran al Regatului Neapolelui și cumnatul lui Napoleon Bonaparte
- Johann van Beethoven – fratele lui Beethoven
- Johanna van Beethoven – cumnata lui Beethoven (căsătorită cu Karl), poreclită „Regina Noptii”
- Joseph Bonaparte – suveran al Regatului Neapolelui și fratele lui Napoleon Bonaparte

Joseph Müller, cunoscut drept contele Joseph von Deym – primul soț al lui Josephine von Brunsvik și proprietar al Galeriei de Artă „Müller”

Josephine von Brunsvik – verișoara lui Julie și prietenă bună cu Beethoven

Julie Guicciardi – eleva lui Beethoven la pian

Karl von Lichnovski – puternicul patron al lui Beethoven

Karl van Beethoven – fratele lui Beethoven, soțul Johannei și tatăl lui Karl

Karl van Beethoven – nepotul și „fiul” lui Beethoven

Kitty Caldwell – bucătăreasa lui Julie și nepoata lui Lucy Caldwell

Klemens von Metternich – om de stat austriac

Louis-Antoine Duport – balerin francez, coadministrator al teatrului Kärntnertor

Lucy Caldwell – camerista lui Julie

Ludwig van Beethoven – virtuoz al pianului și compozitor

Maria Julie von Gallenberg, „Jülchen” – fiica lui Julie

Matthäus Andreas Stein – fratele lui Nanette Streicher, a construit pentru Beethoven „mașinăria de auzit”

Michael Umlauf – dirijor

Moritz von Fries – cel mai bogat om din Austria, patron al artelor

Nannette Streicher – fabricant de pianе și muzician

Napoleon Bonaparte – lider militar francez autoîncoronat

Ramo – pescar napolitan

Robert von Gallenberg – compozitor, soțul lui Julie

Stephan von Breuning – vechiul prieten al lui Beethoven din Bonn

Susanna Guicciardi – mama lui Julie

Therese van Beethoven – cumnata lui Beethoven (căsătorită cu Johann), poreclită „Grasa Borțoasă”

Therese von Brunsvik – verișoara lui Julie și sora mai mare a lui Josephine von Brunsvik

Victoire von Deym – fiica lui Josephine von Brunsvik

Wilhelmine, ducesă de Sagan – amanta germană a lui Klemens Metternich, gazdă de salon

PARTEA ÎNTÂI

1

Viena, 1799

Mâinile lui mă înspăimântau. Erau puternice și muscu-
loase, late la vârful degetelor și acoperite de fire negre
de păr. În vreme ce-și cânta fantezia¹ – o bucată improvizată,
care îi reflecta dispoziția și imaginația –, lovea claviatura cu
o forță sălbatică, făcând instrumentul să se cutremure.
O alunecare a mâinii în sus și în jos pe două octave echivala
cu două palme întinse. Ca reacție, am început să simt furni-
cături în obraji. Se strâmba și mormăia, iar barba de puțin
timp crescută îi întuneca partea de jos a feței. Oare marele
Ludwig van Beethoven se transforma în vârcolac?

Mama și cu mine le așteptaserăm pe rudele din Unnga-
ria la Grifonul de aur, un han modest, aflat nu departe de
teatrul Kärntnertor². Cu ajutorul farmecului personal și al

¹ Compoziție muzicală instrumentală de formă liberă, având caracter de improvizatie și de virtuositate (n. red.).

² Theater am Kärntnertor, teatru vienez de prestigiu, din secolele al XVIII-lea și al XIX-lea, a cărui titulatură oficială a fost „Kaiserliches und Königliches Hoftheater zu Wien” (Teatrul imperial al curții regale de la Viena) (n. red.).

rugămintilor insistente, Josephine și Therese reușiseră să-l convingă pe faimosul virtuoz al pianului din Viena să le dea lecții de muzică pe durata vacanței lor. Mătușa Anna chiar închiriasse un pian Walter¹, care abia încăpuse pe ușă și care se alesese cu zgârieturi numeroase și cu o julitură urâtă, ce se întindea pe picior ca o rană de cuțit. Locuiam de un an la Viena, dar nu îl auzisem niciodată pe Beethoven cântând. Cum rudele mele întârziiau și cum Beethoven nu era dispus să converseze, îl întrebam dacă ar vrea să ne cânte ceva.

Am conștientizat abia mai târziu că solicitarea mea a însemnat o gravă ofensă. Oamenii care îl rugau să interpreteze o făceau pe riscul lor. În încăperea cu plafon boltit și cu trofee de vânătoare expuse pe pereți, el a dezlănțuit echivalentul muzical al furiei, ne-a amăgit de câteva ori că piesa va ajunge și la punctul culminant, însă a continuat să cânte din ce în ce mai tare și mai repede, până când am crezut că avea să-mi explodeze inima. Pianul gemea și se balansa; piciorul julit a crăpat. Stăpânul hanului și-a acoperit urechile și a fugit din cameră.

Am vrut să ies și eu după el, dar Beethoven și-a ridicat mâinile mari și s-a oprit pentru câteva secunde. Știam ce urma. Avea de gând să ne ucidă. Însă, pe neașteptate, a început să cânte o melodie atât de liniștită și extraordinar de sensibilă, încât nu-mi venea să cred că era interpretată de același individ grosolan. M-am uitat iar la mâinile lui. Acum căpătaseră conturul grațios al mâinilor unui îndrăgostit tândru, care își mângâia mireasa inocentă. Am simțit că mă lua

¹ Create de Gabriel Anton Walter (1752–1826), pianele Walter aparțin școlii vieneze de construire a acestor instrumente. Nenumărați compozitori și artiști ai perioadei admirau pianele Walter (n. red.).

amețeala, imaginându-mi palmele acelea înconjurându-mi talia, calde, încă vibrând de pasiune.

Mâinile lui Beethoven... ultimul lucru pe care mi l-am amintit.

Privind înapoi, în trecut, pot și acum să-l văd pe Beethoven cum se trăgea de ureche, uitându-se în jos, la mine, de acolo de unde stătea, lângă piciorul patului din lemn masiv de nuc. Când am început să deslușesc încăperea, am observat că era spațioasă, cu un foc vesel în șemineu și cu o fereastră care dădea spre strada aglomerată.

— Poftim, bea asta! m-a îndemnat mama, întinzându-mi un pahar cu apă. Hangiul a chemat un doctor.

Beethoven continua să se uite la mine. Departe de pian, nu mai părea o creatură supranaturală, ci un oarecare muritor pe care îl vezi plimbându-se pe Graben¹. Avea o haină cenușie de dimineață², pantaloni asortați și o cravată³ petrecută de trei ori în jurul gâtului. Cravata era boțită, de parcă ar fi tras prea tare de ea, încercând să o înnoadă. La douăzeci și opt de ani, încă nu avea soție, iar aspectul cravatei demne de toată mila semnala statutul lui marital într-un fel care mă înduioșa.

Oamenii îl considerau urât, dar mie nu mi s-a părut așa. Era scund, trebuie să fi avut undeva la un metru și șaiszeci și cinci de centimetri înălțime, cu o constituție voinică, de

¹ Una dintre cele mai cunoscute străzi din Viena (n. red.).

² Haina de dimineață, obiect aparținând vestimentației masculine, precursora a sacoului bărbătesc de astăzi (n. red.).

³ *Cravat*, în original, un fel de eșarfă petrecută în jurul gâtului, despre care se spune că ar fi fost inventată de croați, în timpul războiului prusac, în secolul al XVII-lea; precursora a cravatei și a papionului (n. red.).

țăran. Un nas lat îi sublinia fața pătrătoasă, dar îi și echilibra bărbia proeminentă, despăcată. Părul negru, care părea aspru, era tuns scurt, iar pielea-i roșiatică era plină de urme lăsate de pojar. În rarele momente în care zâmbea, dădea la iveală niște dinți drepți, remarcabil de albi. Ochii căprui, afundați în orbite, erau cea mai expresivă trăsătură a lui. Ca și muzica, ei comunicau o gamă întreagă de emoții.

Când mătușa și verișoarele mele au venit, în sfârșit, încărcate cu tot felul de produse de patiserie, s-au uitat întâi la Beethoven, apoi la mine.

— Ce face Julie în patul meu? a întrebat, cu asprime, mătușa Anna.

— A leșinat, a lămurit-o mama. *Herr* Beethoven a trebuit s-o ia în brațe ca s-o aducă sus.

— Și m-a numit „vârcolac”, a adăugat Beethoven.

Ochii îi sclipeau, de parcă îi plăcea rolul acesta de aducător de necazuri.

— Vârcolac! a exclamat mătușa mea, uitându-se muștrător la mama. Julie nu mai e un copil. Când te-am invitat să asști la lecția noastră, nu mă așteptam ca fiica ta să-l insulte pe *Herr* Beethoven și să-l oblige să o ducă în brațe în dormitorul meu.

Odată ce a apărut doctorul, Beethoven s-a scuzat repede, nu înainte să le dojenească pe verișoarele mele pentru întârziere, refuzând și bunătățile oferite de ele.

— Sper să te faci bine, contesă, mi-a spus el. Poate că Mozart e mai pe gustul tău.

— Deloc, am răspuns eu. Pur și simplu, nu am...

Dar el deja ieșise.

După ce mi-a verificat semnele vitale, doctorul a atribuit slăbiciunea mea stimulării excesive.

— *Herr* Beethoven are dreptate, a decretat solemn. Ar trebui să asculți doar Mozart, și numai opera lui comică. O persoană cu astfel de natură delicată nu ar trebui să fie expusă la muzica lui Beethoven. Din experiență pot spune că doar femeile dure îi fac față, iar ele nu sunt soții bune, de obicei.

Era adevărat că leșinasem ascultându-l pentru prima oară, dar nu luasem micul dejun și mă simțisem cam amețită încă înainte de a începe să cânte. Acum medicul îmi prescria un elixir din opere comice. Dacă aveam nevoie să-mi întăresc constituția „delicată”, n-ar fi trebuit să-i ascult mai des muzica? N-avea nicio logică sfatul doctorului.

— *Herr* Beethoven are reputația de violent, mi-a spus mama. Odată a lovit un elev cu o andrea, iar lui Babette Keglevici îi dădea lecții de muzică în cămașă de noapte și cu scufie pe cap. Locuia chiar vizavi de ea, însă tot nu se face.

— Susanna, asculți prea mult de bârfe! a admonestat-o mătușa mea. De când îl cunoaștem noi...

— Adică de trei zile, a contraccarat mama.

Mătușa Anna era directă și pragmatică, o femeie care se simțea mai bine când o asista pe una dintre vacile ei la nașterea vițelului, decât sporovăind în saloanele Vienei. Știind că primăvara e sezon de împerechere, venise în oraș să-i găsească soț uneia dintre verișoare. Procurându-și-l pe Beethoven ca profesor, făcuse un prim pas inspirat.

Cunoștințele muzicale reprezentau o parte esențială pentru încântarea sexului opus, iar pianul era unul dintre